

*Валерія Огородник, к.е.н., доцент
Вікторія Ацбергер, магістрант
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород*

МИТНА ПОЛІТИКА ЯК ФОРМА РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На всіх історичних етапах розвитку держави зовнішньоекономічна діяльність впливала та впливає на вирішення економічних проблем на різних рівнях

Зараз немає практично жодної галузі в промислово розвинутих країнах, що не була б втягнута в сферу зовнішньоекономічної діяльності.

Держава в особі органів публічного адміністрування здійснює за допомогою визначених нормативно-правовими актами методів цілеспрямоване упорядкування та регулювання ЗЕД. Слід зазначити, що це відбувається без прямого керівництва державою зовнішньоторговельними відносинами.

Історично першою формою державного регулювання зовнішньої торгівлі є державна митна політика. Згідно з Митним кодексом України, – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів і забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки [2].

На думку багатьох експертів, правильно вибудована митна політика є проявом успішної зовнішньоекономічної діяльності держави.

О. Гребельника вважає, що митна політика це провадження зовнішньої та внутрішньої економічної політики країни, що ґрунтується на виборі оптимальної моделі взаємовідносин зі світовою системою господарювання: протекціонізмом, вільною торгівлею, або гармонійне їхнє поєднання [1, с. 23].

Практично у всіх країнах світу державними органами здійснюється регулювання ЗЕД через митну політику.

Спрямованість цілей митної політики на захист ринку товарів і на стимулювання розвитку національної економіки обумовлює її тісний зв'язок з внутрішньою політикою держави. Як складова частина зовнішньої політики держави, митна політика покликана реалізовувати зовнішньоекономічні інтереси держави, щоб не лише захищати національну економіку від розвалу, але і сприяти проведенню її структурної перебудови з метою пожвавлення, оздоровлення і подальшого підйому [3].

Отже, державна політика у сфері державної митної справи є засобом забезпечення інтересів держави та національної економіки.

Формування митної політики передбачає необхідність врахування двох важливих (і протилежних за змістом) підходів (форм) її формування: протекціонізм і *фрітрейдерство*.

Про протекціонізм і фрітрейдерство, їх співвідношення у державній політиці написані стоси робіт - від робіт класиків політичної економії та їх попередників до популярних навчальних посібників. Але актуальність цих категорій не втрачає свою актуальність вже кілька століть. Щобільше, сьогодні, теорія і практика співвідношення протекціонізму та фрітрейдерства набуває підвищеної актуальності.

Сам термін протекціонізм (від лат. *Protektio* - заступництво, захист) означає систему заходів державної політики, спрямовану на захист внутрішньої економіки від іноземної конкуренції, преференції вітчизняному капіталу за його участь в міжнародній торгівлі.

Що стосується фрітрейдерства (від англ. *freetrade* - вільна торгівля), то його визначають як політику, в основі якої лежить свобода торгівлі.

Свобода вибору, свобода підприємництва, свобода торгівлі — найвищі цінності людського буття. Як абстрактні суспільні категорії вони безперечні. Однак, не слід нехтувати застереженнями стародавніх мислителів, сформульованих ними у питаннях *Cui bono?*, *Cui prodest?* У чий інтересах? Кому вигідно?

Мало того, сьогодні важливість відповідей на ці питання зачіпають інтереси сотень країн світу, мільярди людей. Тому і в минулі часи, і сьогодні, ідеї вільної торгівлі ставилися і ставляться під сумнів.

Слід зазначити, що геоекономічна реальність, і з нею погляди на протекціонізм і фрітрейдерство змінюються, а в окремі періоди досить інтенсивно.

Для опису сучасного стану міжнародних відносин використовуються такі терміни як поляризація, ізоляція, непередбачуваність нових загроз і ризиків в умовах турбулентності світового ринку. Знову дискутуються питання національного прагматизму та глобалізму, закритості та транспарентності міжнародних торговельних та інших відносин, нових явищ у використанні політики протекціонізму та фрітрейдерства.

При реалізації фрітрейдерської чи протекціоністської політики, держава може використати у своїх інтересах різноманітні пограничні зовнішньоторговельні режими: національний режим, режим найбільшого сприяння, преференційний режим, режим не дискримінації у торгівлі.

У сучасному світі зовнішньоторговельна політика держав являє собою поєднання обох протилежностей, що оптимізується залежно від обставин.

Список використаних джерел:

1. Гребельник О. Митна справа : підручник 4-те вид., оновл. та доповн. : Центр учбової літератури. 2014. 472 с.
2. Митний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Науменко В. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні / В. П. Науменко, Л.В.Пашко, В. А.Русков. - Київ, - 2004. - 420 с.